

Krajinné prvky (materiál do OPM 31.10.08)

I. ÚVOD

Ochrana krajinných prvků (KP) v interakci se zemědělskou výrobou je zásadní problematikou související se SZP EU a její reformou a je současně obsahem závazků ČR v EU. Dodržování pravidel ochrany KP je součástí kontrol C-C, (GAEC). Podmínka nerušení KP je zakotvena v evropských předpisech (komunitární právo) a příslušných nařízeních vlády ČR k přímým platbám a některým programům rozvoje venkova.

Dle stávajících pravidel se jednotná platba na plochu zemědělské půdy vyplácí pouze na plochu zemědělské půdy, do které plocha KP není započtena¹. Z těchto důvodů dochází v praxi k mnoha negativním zásahům do KP. Protože ale KP nejsou součástí evidence zemědělské půdy, je ze strany kontrolních orgánů SZIF prokázání odpovědnosti za narušení funkce KP ve vazbě na SAPS prakticky vyloučeno.

Zásadním rozhodnutím v roce 2007, které mělo tuto situaci v rámci Health – Check změnit, bylo rozhodnutí ministra o zahrnutí KP do ploch vyplácených v rámci SAPS. Aby bylo možno toto rozhodnutí naplnit, je nutná registrace KP do LPIS, včetně vyjasnění majetkových a uživatelských vztahů..

Právním předpokladem k evidenci KP do LPIS je návrh novely zákona o zemědělství, který je aktuálně projednáván v PS Parlamentu ČR. Novela zákona rovněž zmocňuje vládu ČR k definici KP, příslušný návrh je projednáván na úrovni MZe.

II. AKTUÁLNÍ STAV – GENEZE

Rozhodnutí o vyplácení SAPS uživatelům KP bylo učiněno na Poradě ministra dne 12.12.2007. Koordinací byl pověřen ředitel odboru přímých plateb – 17240 (ing. Zdeněk Trnka), který v koordinaci s řediteli (ZŘO) odborů 14130, 13120, 11140 (ing. I. Landa, RNDr. V. Dragan, MGr. D. Vlasák), dohodli a vymezili základní počet a definice KP, harmonogram prací. (zápis ze dne 11. 1. 2008). Na návrhu definic z odborného hlediska spolupracovali zejména CPR, SZIF, odbor 14130 a ing. J. Vrzáň, dále 17240 a 18110. Od tohoto termínu byla řešena problematika separátně v oblasti legislativní, organizační, technické. Dne 13. 10. 08 byla na OPM agenda koordinace oficiálně předána na úsek 18000. Zpracováním a předložením návrhu nařízení vlády o stanovení krajinných prvků byl pověřen odbor 11140 (Mgr. D. Vlasák).

Pracovní návrh nařízení vlády se týká těch 5 KP, které jsou uvedeny v GAEC (**meze, terasy, skupiny dřevin, stromořadí, travnaté údolnice**). Krajinný prvek „solitérní dřevina“ byl rovněž předběžně navržen a nedefinován. Tento pracovní návrh definic byl konzultován s ŘO CPR ing. G. Tobolkou také s odborníky softwarové firmy Sitewell, kterými byl schválen jako již vhodný k přípravě softwarové aplikace pro proces zakreslování KP (projekt rozvoj LPIS,

¹ Výjimkou jsou pouze krajinné prvky plnící mimoprodukční funkce vyhovující maximální rozloze dle metodiky zakresů do LPIS (limit na rozlohu, šířku nebo počet stromů) .

Evidence krajinných prvků). Připravena je pracovní verze metodiky pro zakres krajinných prvků.

Samotnou gescí za krajinné prvky je pověřen Odbor správné zemědělské praxe a koordinace C-C (VŘ sekce environmentální ing. M. Mistr), pověřen rovněž zpracováním dopadů (RIA), zadaném na poslední pracovní skupině legislativní a právní (24. 9. 2008).

V současnosti je nutné aktualizovat harmonogram prací a jejich vazbu na legislativní přípravu v rámci ministerstva a SZIF.

III. SOUVISLOSTI

Základním platným předpisem týkajícím se ochrany KP, je NR 1782/2003 (příloha 4) kde v rámci dobrého zemědělského a ekologického stavu (GAEC) je podle čl. 5 stanovena norma k „zachování krajinných prvků.“ Vyplácení SAPS je možno zavést na KP v souladu s čl. 30(3) nařízení Komise 796/2004 tím, že KP budou považovány za zemědělsky obhospodařovanou půdu. Předmětná nařízení se týkají i zavádění systému C-C, včetně GAEC, se kterým je problematika přímo spojena. V ČR je toto řešeno novelou zákona o zemědělství, který je projednáván v PS Parlamentu ČR. (schváleno v 1. čtení).

V ČR jsou podmínky pro poskytování SAPS stanoveny NV 47/2007, účinného od 15. 3. 2007. V rámci podmínek GAEC je v § 5a zahrnuta podmínka, že nedojde ke zrušení pěti KP, kterými jsou: meze, terasy, skupiny dřevin, stromořadí a travnaté údolnice. Možnost vyplácení SAPS na plochu evidovaných krajinných prvků NV k SAPS zatím neupravuje a jeho novela bude zřejmě podmíněna notifikací v EU a rozhodnutím o změně GAEC (projednáno na OPM 13. 10. 2008). Stejná úprava byla převzata do dalších NV, týkajících se podmínek k některým programům rozvoje venkova (GAEC-5 KP).

Legislativní podmínky pro zavedení plateb SAPS na KP:

1. Přijetí návrhu zákona o zemědělství (sněmovní tisk 587), kde se zavádí **evidence KP a její aktualizace a způsob definice KP** (odhadovaný termín 2 Q 2009)
2. V případě, že bude požadováno řešení managementu péče o KP je nutné připravit **pozměňovací návrh** novely zákona o zemědělství a **stanovit základní povinnosti údržby KP. Zavádění tohoto požadavku však nedoznalo shody klíčových partnerů a přineslo by do systému nové komplikace (nárůst zatížení SZIF, nejasnosti kolem definice požadované péče)**
3. Přijetí NV o stanovení KP včetně případného doplnění konkrétních **podmínek pro provádění údržby jednotlivých druhů KP**
4. Novelizace NV k SAPS č. 47/2007 Sb. – bude obsahovat **rozsah KP, na který bude dotace poskytnuta, nebo jiné podmínky, které budou muset žadatelé splnit, identifikace příslušných KP na žadatele** (termín podání žádostí je 15.5.)
5. Novelizace jiných NV pokud bude třeba (NV k AEO, LFA apod.)

Technické zabezpečení:

- Existuje návrh projektového SW řešení, ve kterém je ze strany odboru C-C nyní odsouhlaseno řešení 6 KP (včetně solitérních stromů)

- Evidence KP může vzniknout až po nabytí účinnosti novely zákona a návrhu VN
- Nejsou řešeny podmínky pro konkrétní registraci KP (kdo a za jakých podmínek bude registrovat)

IV. EKONOMICKÉ DOPADY

Objem finančních prostředků z fondu EU, v rámci I. pilíře SZP, na platby SAPS, vzroste v roce 2009 o 10%. Zavedením KP do LPIS a vyhodnocením nároků plateb na plochu KP dojde ke zvýšení celkové plochy a změně poměrových ukazatelů na jednotku plochu ve prospěch oprávněných uživatelů KP. Výše plateb a poměry je nutno stanovit v novelizovaném NV k přímých platbám. Reálný odhad navýšení celkové plochy určené pro platby SAPS bude předmětem detailní analýzy a diskuze. Tento materiál nespecifikuje, jaký dopad na přímé platby bude mít zvětšení dotované plochy díky zaevidování KP – bude řešeno po evidenci KP)

V. ODPOVĚDNOST, KOMPETENCE

- Rozhodnutím ministra z roku 2007 byla odpovědnost za koordinaci úkolu přenesena na komoditní úsek a odbor přímých plateb – 17240. V platném Organizačním řádu MZe je tato působnost jednoznačně vymezena ve vztahu k evropským i národním předpisům, SAPS, C-C. („zajišťuje implementaci legislativy, odpovídá za stanovení podmínek ve vztahu k poskytování přímých plateb včetně zemědělských a environmentálních podmínek).
- Rozhodnutím ministra ze dne 13. 10. 2008 byla odpovědnost za koordinační činnost, včetně odpovědnosti za koordinaci v oblasti právní a legislativní delegována na úsek životního prostředí, výzkumu a vzdělávání a odbor koordinace C-C.
- Odpovědnost za oblast legislativní a právní přísluší odboru legislativnímu a právnímu
- Odpovědnost za zavedení evidence do LPIS ekonomický a správní úsek, odbor centrálního pracoviště registrů
 - řešitel projektu LPIS firma SITEWELL s.r.o.
- Spoluúčastí na evidenci, verifikaci a projednání majetkových a uživatelských vztahů, byly určeny ZA a PÚ v ekonomickém a správním úseku-13100
- Kontroly GAEC (KP) provádí SZIF

IV. ZÁVĚR

Termín spuštění platby ke KP v rámci SAPS není možný od 1.1.2009, a to zejména z důvodu nedostatečného plnění legislativně právních podmínek. K tomu, aby byly tyto platby zahájeny od 1.1.2010 je nutno vyřešit následující:

- Stanovit úkol spuštění plateb na KP v rámci SAPS v roce 2010 jako jednu z priorit resortu pro roky 2008 - 2010
- Pověřit koordinaci plnění opatření ministra NM úseku 18000
- Vytvořit personální, technické a ekonomické zázemí (vytvoření 2 pracovních míst v 18 110, financování případových studií a analýz a práci externích expertů ve výši cca 3,5 mil. Kč v roce 2009)
- Uložit součinnost příslušným kompetentním vedoucím pracovníkům ministerstva a SZIF při řešení dané problematiky

V rámci plnění úkolu je třeba realizovat tyto kroky:

- ustanovit pracovní skupinu pro krajinné prvky
- do 15.11.08 dodat kompletní počet navrhovaných KP tak, aby mohly být zapracovány do připravovaného NV ke KP (4.11.08 proběhne 1. jednání pracovní skupiny KP na téma výčet, definice a zdůvodnění KP)
- prodiskutovat a v případě shody navrhnout řešení následného managementu KP s možností stanovit péči o KP jako podmínku pro vyplácení SAPS od r. 2010 tak, aby mohl být předložen v rámci pozměňovacího návrhu novely zákona o zemědělství (v případě nutnosti iniciovat změnu zákona o zemědělství v oblasti evidence KP (C-C)
- zahájit notifikační jednání s EK o změnách NV 47/2007 k přímým platbám a souvisejících právních předpisů
- stanovit osobní odpovědnost všem vedoucím pracovníkům, kteří byli nebo jsou za řešení odpovědni
- rozhodnout o obsahu metodických pokynů pro postup ZA-PÚ zavedených do LPIS
- definování a vyřešení problematiky provázanosti SAPS a AEO v rámci LPIS